

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه هفت تهران

ساعت امتحان: ۱۰ صبح
وقت امتحان: ۶۰ دقیقه
تاریخ امتحان: ۱۴۰۰ / ۱۰ / ۴
تعداد برگ سؤال: ۲ برگ (۳ صفحه)

ش صندلی (ش داوطلب): دبیرستان هاتف (دوره دوم)
نام و نام خانوادگی: پایه: دهم
رشته: انسانی
سؤال امتحان درس: فارسی
نام دبیر: جناب آقای مرادی
سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۰۱

الف: در مورد بیت‌های زیر، به سؤالاتی که در ادامه آمده است، پاسخ دهید. (۴ نمره)

۱ ابر ز من حامل سرمایه شد	باغ ز من صاحب پیرایه شد
۲ در بن این پرده نیلوفری	کیست کند با چو منی همسری؟
۳ چشمه کوچک چو به آنجا رسید	وآن همه هنگامه دریا بدید
۴ خواست کز آن ورطه قدم درکشد	خویشتن از حادثه برتر کشد
۵ لیک چنان خیره و خاموش ماند	کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند

سؤالات:

۱- بیت ۴ را به فارسی روان برگردانید.

۲- دو مورد استعاره بیابید و بگویید که استعاره از چه کلماتی هستند.

۳- در بیت ۲ معنای پیشین و امروزی کلمه «همسری» را مشخص کنید.

۴- برای بیت ۵ دو آرایه به جز تناسب و تکرار و واج‌آرایی بنویسید.

ب: در مورد نثرهای زیر، به سؤالاتی که در ادامه می‌آید، پاسخ دهید. (۵ نمره)

۱ اندر همه کاری داد از خویشتن بده که هر که داد از خویشتن بدهد، از دور مستغنی باشد. بدان کوش که به هر مهالی از حال و نهاد خویش بنگردی که بزرگان چنین کنند.

۲ قصه حال یوسف را نه از حسن صورت گفت، بلکه از حسن صیرت گفت. برادران یوسف آهنگ کید و مکر و عداوت کردند تا مگر او را هلاک کنند و عالم از آثار وجود او پاک کنند.

۳ غرض من این بود که همانا او را تصور شود که مرا اهلیت چیست. پس به نزدیک وزیر شدیم و او ما را به نزدیک خویش بازگرفت.

سؤالات:

۵- در هر کدام از دو بند اول، املاهای کلمه‌ای نادرست است. آن‌ها را تصحیح کنید.

۶- مفهوم بخش نخست بند ۱ را بنویسید.

۷- در بند ۲ معنای کلمات مشخص شده را تعیین کنید.

۸- در بند ۳، بخش نخست عبارت را به فارسی روان برگردانید.

۹- معنای جدید و قدیم کلمه مشخص شده در بند ۳ چیست؟

۱۰- مفهوم کنایه بیت ۲ را بنویسید.

پ) ضمن تعیین فعل حذف شده، در هر مورد، نوع حذف را مشخص کنید. (۲ نمره)

۱۱- کسی کاو دروغش بود رهنمون	همان به که گردد به گرداب خون	فعل:	نوع حذف: .....
۱۲- نکونام را جام و تشریف و مال	بیفزود و بدگوی را گوشمال	فعل:	نوع حذف: .....

ت) در مورد بیت‌های زیر، به سؤالاتی که در ادامه آمده است، پاسخ دهید. (۴ نمره)

۱ حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست	که آشنا سخن آشنا نگه دارد
۲ دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای	فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد
۳ گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان	نگاه دار سر رشته تا نگه دارد
۴ چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟	ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد

سؤالات:

۱۳- در متن سه ضمیر متصل وجود دارد. جایگاه دستوری آن‌ها را مشخص کنید. ....

۱۴- مفهوم بیت نخست را در به اختصار بیان کنید. ....

۱۵- بیت ۲ را به فارسی روان برگردانید. ....

۱۶- به جز تناسب و تکرار و واج‌آرایی، دو آرایه برای بیت ۴ بنویسید. ....

ث: در هر بیت، کلمات جافتاده را بنویسید. (۱ نمره)

- ۱۷- علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را
که به ..... فکندی همه سایه هما را
- ۱۸- به جز از علی که آرد پسری .....
که علم کند به عالم شهدای کربلا را
- ۱۹- چو به ..... عهد بندد ز میان پاک‌بازان
چو علی که می‌تواند که به سر برد وفا را
- ۲۰- ز نوای مرغ یاقق بشنو که در دل شب
غم دل به دوست گفتن چه خوش است .....

ج: هر عبارت را به مفهوم درست آن وصل کنید. (۲ نمره)

● آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهات شما نیز بگذرد	● فراز و نشیب عمر
● ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن / تأثیر اختران شما نیز بگذرد	● حتمیت مرگ
● مرگت چنان زندگی را به سخره گرفت / که مردنی چنان / غبطه بزرگ زندگانی شد	● اثرگذاری بر آینده
● بر تالابی از خون خویش ایستاده‌ای / و بشریت رهگذار را می‌آشامانی	● والایی شهادت

چ: پاسخ کوتاه بدهید. (۲ نمره)

- ۲۵- ارکان اصلی تشبیه در عبارت «به هنگام تماشا/ کلاه از سر کودک عقل می‌افتد»:
.....
- ۲۶- مثالی برای گروه اسمی «هسته + صفت + صفت»:
.....
- ۲۷- معنای کلمات «آخره، غارب، وقب، کله» از اجزای بدن اسب:
.....

